

SELETUSKIRI

regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Maaeluministri 23. detsembri 2022. a määruse nr 78 „Perioodi 2023–2027 Natura 2000 erametsades elurikkuse soodustamise toetus“ muutmise“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Regionaal- ja põllumajandusministri määrus „Maaeluministri 23. detsembri 2022 määruse nr 78 „Perioodi 2023–2027 Natura 2000 erametsades elurikkuse soodustamise toetus“ muutmise“ (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 7 lõike 2, § 21 lõike 2, § 24 lõike 1 ja § 38 lõike 3 alusel.

Maaeluministri 23. detsembri 2022 määruse nr 78 „Perioodi 2023–2027 Natura 2000 erametsades elurikkuse soodustamise toetus“ (edaspidi *määrus*) muudatuste järgselt on võimalik toetust saada ka ala kohta, mis on väiksem kui minimaalselt nõutud 0,3 hektarit ning mis asub Natura 2000 sihtkaitsevööndis või Natura 2000 piiranguvööndis asuvas või hoiualal asuvas nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) I lisas nimetatud metsaelupaigas (edaspidi *metsaelupaik*) või Natura 2000 alal sihtkaitsevööndiks projekteeritaval alal, kui see ala piirneb Natura 2000 piiranguvööndi või hoiualaga ning moodustab piirneva alaga kokku vähemalt 0,30 hektari suuruse metsaala. Sellisel juhul on toetuse ühikumäär 60 eurot hektari kohta.

Samuti täpsustatakse määrust sättega, et riigi osalusega eraõiguslikule juriidilisele isikule toetust ei anta, kuna toetusega hüvitatakse füüsiliste isikute, füüsilisest isikust ettevõtjate ning riigi osaluseta eraõiguslike juriidiliste isikute erametsades looduskaitsete piirangute järgimise eest saamata jäänud tulu.

Eelnõu ja seletuskirja koostas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi maapoliitika ja riigivara osakonna peaspetsialist Kristine Hindriks (625 6187, kristine.hindriks@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi eelnõule tegi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Ketlyn Roze (625 6127, ketlyn.roze@agri.ee). Eelnõu keeleteoimetaja on Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu § 1 punktiga 1 täpsustatakse viidet nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ.

Eelnõu § 1 punktiga 2 täiendatakse määruse § 3 lõike 1 punkti 5 pärast sõna „alal“ tekstiosaga „(edaspidi koos *madalama ühikumääraga ala*)“, et järgnevates punktides oleks punktis 5 toodud vööndile ja aladele viide selgem ja kompaktsem.

Eelnõu § 1 punktiga 3 täiendatakse määruse § 3 lõiget 1 punktidega 6–8. Muudatuse eesmärk on maksta toetust ka rangemate looduskaitsete piirangutega alade kohta, mis eraldi on väiksemad kui 0,3 hektarit, kuid mis piirnevad leebemate piirangutega alaga, nagu näiteks piiranguvöönd või hoiuala, moodustades ühe vähemalt 0,3 hektari suuruse terviku. Selliseid alasid (tabelid 1–3) on piiranguvööndis ja hoiualal olevates metsaelupaikades 2285 kogupindalaga 169 hektarit, keskmine pindala 0,074 hektarit; sihtkaitsevööndis 1729 kogupindalaga 98 hektarit, keskmine pindala 0,057 hektarit ning projekteeritavatel aladel 27 kogupindalaga 0,2 hektarit, keskmine pindala 0,0074 hektarit.

Tabel 1 Piiranguvöönd ja hoiuala

Elupaiga kood	Arv	Pindala (ha)
2180	57	3.1
9010*	1109	75.7
9020*	155	16
9050	214	15.6
9060	62	3.7
9080*	448	38.9
9180*	12	1.3
91D0*	185	11.9
91E0*	29	2.1
91F0	14	1

Tabel 2 Sihtkaitsevöönd

Elupaiga kood	Arv	Pindala (ha)
2180	23	1.8
9010*	814	44.2
9020*	81	6
9050	124	7.2
9060	46	2
9080*	347	19.9
9180*	17	1
91D0*	246	13.3
91E0*	20	1.6
91F0	11	1

Tabel 3 Projekteeritav ala

Piiranguvöönd ja hoiuala		
elupaik	arv	pindala (ha)
2180		
9010*	6	0.1
9020*	1	0
9050	1	0
9060		
9080*	2	0
9180*		
91D0*	4	0
91E0*		
91F0		
Sihtkaitsevöönd		
Elupaiga kood	Arv	Pindala (ha)
2180	1	0
9010*	6	0.1
9020*		
9050		
9060		

9080*	6	0
9180*		
91D0*		
91E0*		
91F0		

Alates 2022. aastast mindi Natura 2000 alade piiranguvööndites ja hoiualadel paiknevatel metsaelupaikadega aladel leebemalt kaitse-režiimilt üle rangemale kaitse-režiimile Keskkonnaameti ettepaneku alusel. Kaitse-režiimi rangus sõltub ala kaitsekorrast, mida eelnõuga muudetav määrus ei reguleeri. Määrus sätestab nende alade kohta rangemale kaitse-režiimile kohalduva kõrgema toetuse ühikumäära, kui selle ala suurus on vähemalt 0,3 hektarit. Määruse rakendamisel ilmnes, et piiranguvööndite ja hoiualade eristamisel metsaelupaikadest tekivad erineva suurusega maa-alad, mis eraldi arvestatuna ei moodusta vajalikku minimaalset toetusõigusliku metsamaa suurust 0,3 hektarit, kuigi looduses moodustavad ühe terviku. Lisaks esineb sihtkaitsevööndis alasid, mis ei moodusta vajalikku 0,3 hektarit, kuid mis piirnevad püsielupaiga piiranguvööndiga, moodustades ühe terviku. Muudatuse järgselt loetakse looduskaitsete piirangutega alad, mis piirnevad üksteisega, aga millele rakenduvad erinevad kaitse-režiimid, tervikuks toetusõiguslikuks erametsamaaks, kui nad kokku moodustavad vähemalt 0,3 hektarit. Sellisel juhul makstakse nende alade kohta toetust madalama kaitse-režiimi ühikumäära järgi. Muudatuse tulemusena on toetusõiguslikud ka need alad, mis eraldi ei täida minimaalse metsamaa toetusõiguslikkuse nõuet, kuid piirnevate aladega kokku moodustavad vähemalt 0,3 hektari suuruse metsamaa. Muudatus on taotlejatele soodne, sest nad saavad hüvitist ka väiksemate alade eest, mis muidu eraldiseisvana ja alla 0,3 hektari suurusena ei oleks toetusõiguslikud.

Punkti 6 lisamisega rakendatakse kuni 60 euro suurust ühikumäära neile alla 0,30 hektari suurustele Natura 2000 sihtkaitsevööndis paiknevatele metsaaladele, mis piirnevad Natura 2000 piiranguvööndis või hoiualal, kui seal ei asu metsaelupaik, alaga või piiranguvööndiks või hoiualaks projekteeritava alaga. Need alad peavad moodustama kokku vähemalt 0,30 hektari suuruse metsaala.

Punkti 7 lisamisega rakendatakse kuni 60 euro suurust ühikumäära neile alla 0,30 hektari suurustele Natura 2000 piiranguvööndis asuvas või hoiualal asuvas nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ lisas 1 nimetatud metsaelupaikadele, mis piirnevad Natura 2000 piiranguvööndis või hoiualal, milles ei asu metsaelupaik, alaga või piiranguvööndiks või hoiualaks projekteeritava alaga. Ka need alad peavad moodustama koos kokku vähemalt 0,30 hektari suuruse metsaala.

Punkti 8 lisamisega rakendatakse kuni 60 euro suurust ühikumäära neile alla 0,30 hektari suurustele Natura 2000 alal sihtkaitsevööndiks paiknevatele projekteeritavale aladele, kui need alad piirnevad Natura 2000 piiranguvööndis või hoiualal, milles ei asu metsaelupaik, alaga või piiranguvööndiks või hoiualaks projekteeritava alaga. Need alad peavad moodustama koos kokku vähemalt 0,30 hektari suuruse metsaala.

Tulenevalt eelnõu punktiga 3 tehtavatest muudatustest asendatakse **eelnõu § 1 punktiga 4** määruse § 3 lõikes 2 tekstiosa „punktis 5 nimetatud toetuse ühikumäära“ tekstiosaga „punktides 5–8 nimetatud toetuse ühikumäärasid“ ning täiendatakse **eelnõu § 1 punktiga 5** määruse § 3 lõikega 3. Kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ületab enne Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 13 lõikes 3 sätestatud toetuse vähendamiste otsustamist toetusele eelarveaastaks määratud eelarve, vähendab Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus (edaspidi *KIK*) lõike 1 punktides 5–8 nimetatud toetuse ühikumäära Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 28 lõike 2 punkti 2 alusel sellises osas, mis on vajalik kõigi nõuetele vastavate taotluste rahuldamiseks maksimaalsel võimalikul määral. Sellisel juhul on KIK-l õigus vähendada lõike 1 punktides 5–8 nimetatud üht või mitut ühikumäära või kõiki ühikumäärasid. Paindlikkus lõike 1 punktides 5–8

nimetatud ühikumäärade vähendamisel on vajalik, et oleks võimalik suuremal või vähemal määral arvesse võtta, milliseid rangema kaitse-režiimiga alasid piirnevad alad hõlmavad.

Eelnõu § 1 punktiga 6 täiendatakse määruse § 6 lõiget 4 punktiga 5, mille järgi toetust ei anta sellise metsamaa kohta, mis kuulub riigi osalusega eraõiguslikule juriidilisele isikule. Toetuse eesmärgiks on toetada elurikkuse soodustamist füüsiliste isikute, füüsilisest isikust ettevõtjate ning riigi osalusega eraõiguslike juriidiliste isikute erametsades, seega riigi osalusega eraõiguslikele juriidilistele isikutele toetus edaspidi ei laiene.

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse määruse jõustumine. Määrus jõustub 1. jaanuaril 2025. a. Määrusega muudetavad ja lisatavad sätted kohalduvad seega alates 2025. aastast toetuse taotlemise korral.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

Eelnõu ettevalmistamisel on lähtutud:

1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) nr 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 1—186);

2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) nr 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 187—261);

3) Komisjoni delegeeritud määrusest (EL) nr 2022/126, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2115 täiendavate nõuetega teatavatele sekkumisviisidele, mille liikmesriigid määravad kindlaks kõnealuse määruse kohastes ajavahemikuks 2023–2027 ette nähtud ÜPP strateegiakavades, ning eeskirjadega, milles käsitletakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (HPK) 1. standardi kohast suhtarvu (ELT L 20, 31.1.2022, lk 52—94);

4) Komisjoni delegeeritud määrusest (EL) nr 2022/1172, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2116 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas ühises põllumajanduspoliitikas ning tingimuslikkusega seotud halduskaristuste kohaldamise ja arvutamise osas (ELT L 183, 8.7.2022, lk 12—22);

5) Komisjoni rakendusmäärusest (EL) nr 2022/1173, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 kohaldamise eeskirjad ühise põllumajanduspoliitika ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi kohta (ELT L 183, 8.7.2022, lk 23—34).

4. Määruse mõjud

Muudatusega laieneb toetusõiguslik ala 267,2 hektari võrra – piiranguvööndis ja hoiualal olevaid metsaelupaikadega alasid on 169 hektarit, sihtkaitsevööndis olevaid alasid 98 hektarit ning projekteeritavaid alasid 0,2 hektarit. Muudatus võimaldab anda hüvitist nendele, kelle metsamaa on killustatud erinevate kaitse-režiimide tõttu, mis üksikuna jäävad alla nõutava 0,3 hektari, kuid mis piirnedes teise looduskaitse piirangutega aladega moodustavad ühe terviku, mis kokku moodustab vähemalt 0,3 hektarit. Kuna toetusõiguslik ala (68 000 ha) suureneb vaid 0,4 %, siis toetuse ühikumäära mõjutab see väga vähe.

Samuti loob muudatus suuremat selgust selles osas, et toetus ei ole mõeldud riigi osalusega juriidilistele isikutele. Toetuse eesmärgiks on toetada elurikkuse soodustamist füüsiliste isikute, füüsilisest isikust ettevõtjate ning riigi osalusega eraõiguslike juriidiliste isikute erametsades, seega riigi osalusega eraõiguslikele juriidilistele isikutele toetus edaspidi ei laiene.

Oluline mõju majandusele, julgeolekule ja välissuhetele ning elukeskkonnale puudub. Samuti puudub mõju kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega suureneb toetusõiguslik ala 269 hektari võrra ja arvestuslik lisakulu oleks 16 140 eurot, kuna nendele aladele kohaldub ühikumäär 60 eurot hektari kohta, mis kaetakse toetusele eraldatud eelarvelistest vahenditest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2025. a.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Kliimaministeeriumile.

Eelnõu esitatakse arvamuse andmiseks Keskkonnainvesteeringute Keskusele, Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametile, MTÜ-le Eesti Erametsaliit, ning informatsiooniks seirekomisjonile.